

Stanisław Gomułka: Moje subiektywne oceny punktowe propozycji programowych partii politycznych oraz Kościoła Katolickiego w Polsce, 10. XII. 2011.

- A. W kwestiach ustroju gospodarczego i skali redystrybucji dochodu narodowego, zakres od propozycji skrajnie etatystycznych i silnie redystrybucyjnych (1 punkt) do propozycji skrajnie liberalnych (10 punktów).
- B. W kwestiach obyczajowych, zakres od propozycji skrajnie fundamentalistycznych (1 punkt) do skrajnie liberalnych (10 punktów).
- C. W kwestiach relacji z innymi krajami oraz ocenami historycznymi, zakres od skrajnej dbałości o interes i tradycje narodowe (1 punkt) do bliskiej współpracy i daleko idącej tolerancji postaw historycznych (10 punktów).

	A	B	C	Średnia
PO	5	5	5	5
PiS	3	3	3	3
SLD	4	7	7	6
RP	7	7	7	7
PSL	3	4	5	4
Kościół	3	1	5	3

Im więcej punktów, tym program bardziej liberalny w sprawach krajowych, także ocen historycznych, oraz bardziej otwarty na współpracę w sprawach międzynarodowych.

W przypadku PO, nastąpiło w okresie od powstania tej partii 10 lat temu wyraźne przesunięcie z pozycji dość mocno liberalnych w kierunku centrowym, a niekiedy nawet w kierunku etatystycznym (propozycje J.K. Bieleckiego dotyczące ograniczenia prywatyzacji i zwiększenia roli ZUS-u w systemie emerytalnym, dystansowanie się wobec potrzeby reformy finansów publicznych, propozycja likwidacji limitów zadłużenia państwa w Konstytucji i ustawie o finansach publicznych, oraz jego sympatyzowanie z propozycjami PiS-u w sprawie reformy służby zdrowia, tym samym dystansowanie się we wszystkich tych obszarach wobec reform podjętych w pierwszych 10-ciu latach transformacji) . Ostatnie propozycje Tuska reform emerytalnych oraz akceptacja zasad unii fiskalnej przesuwa PO z powrotem w kierunku bardziej liberalnym. W przypadku PiS-u mamy silną wewnętrzną niespójność programową: poparcie dla idei socialdemokratycznych - etatystycznych i silnie redystrybucyjnych - z jednej strony oraz dla idei „narodowych” i ograniczonej tolerancji dla praw różnego rodzaju mniejszości z drugiej strony. Według mojej punktacji dużo bardziej liberalny od PO jest teraz Ruch Palikota, w sprawach innych niż gospodarcze nieco bardziej liberalny jest także SLD. PSL plasuje się pomiędzy PiS-em i PO. Jeśli chodzi o Kościół, to stosunkowo wysoka nota w obszarze C wynika głównie z racji listu biskupów polskich do niemieckich z połowy lat 1960-tych oraz silnie proeuropejskiego stanowiska polskiego papieża w debatach poprzedzających wejście Polski do UE.